

Asia: VN/1201/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan kommentit ehdotuksesta tupakoinnin järjestämiseksi suljetuissa vankiloissa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta hallituksen esityksen täydentämisestä. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä koskien tupakointia avovankiloissa ja suljetuissa vankiloissa perustuslakivaliokunnan esittämillä huomautuksilla. Alkuperäisessä esityksessä (HE 165/2020 vp.) ehdotettiin tupakoinnin kieltämistä avolaitosten sisätiloissa ja suljettujen vankiloiden ulko- ja sisätiloissa. Esityksen tavoitteina olivat terveyshaittojen estäminen, terveyden edistäminen ja tupakoinnin lopettamisen tukeminen sekä vankilan toimintojen ja järjestyksen turvaaminen. THL antoi lausuntonsa esityksestä (THL/5473/4.00.00/2020).

Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta tupakoinnin järjestämiseen suljetuissa vankiloissa perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta: tupakointi sallittaisiin ulkotiloissa päivittäisen ulkoilun yhteydessä eikä tämän ajanjakson aikana käytettävien tupakka- tai nikotiinituotteiden määrää rajoitettaisi. Lisäksi ehdotetaan säädettävän vankien ja tutkintavankien säännöspohjaisesta oikeudesta tupakoinnin lopettamisen tukeen.

THL viittaa aiempaan lausuntoonsa ja kannattaa tupakoinnin kieltämistä vankiloiden sisätiloissa terveydellisten syiden perusteella. THL näkee, että tupakoinnin järjestäminen nyt lausuntokierroksella olevan esityksen mukaisella tavalla ei tuota yhtä suurta terveyshyötyä kuin aiemman esityksen mukainen kokonaisvaltainen tupakointikielto, sillä vähäinenkin säännöllinen tupakointi on haitallista terveydelle. Tupakointikielto sisätiloissa on kuitenkin tärkeä muutos vankien ja vankilan työntekijöiden tupakansavulle altistumisen ehkäisemiseksi. Ulkotiloissa erityishuomiota tulee kiinnittää siihen, että tupakointiin tarkoitettu tila sijoitetaan riittävän kauas rakennuksen sisäänkäyntien ja ilmanottoaukkojen läheisyydestä tupakansavun sisätiloihin leviämisen estämiseksi.

Tupakointiin tarkoitettu ulkotila tulee sijoittaa myös siten, että muut vangit ja vankilan henkilökunta voi välttää tupakansavulle altistumisen.

Lausunnonantajan kommentit ehdotuksesta tupakoinnin järjestämiseksi avolaitoksissa

THL viittaa aiempaan lausuntoonsa ja kannattaa tupakoinnin kieltämistä vankiloiden sisätiloissa terveydellisten syiden perusteella. Tupakointikielto sisätiloissa on tärkeä muutos vankien ja vankilan työntekijöiden tupakansavulle altistumisen ehkäisemiseksi. Ulkotiloissa erityishuomiota tulee kiinnittää siihen, että tupakointiin tarkoitettu tila sijoitetaan riittävän kauas rakennuksen sisäänkäyntien ja ilmanottoaukkojen läheisyydestä tupakansavun sisätiloihin leviämisen estämiseksi. Tupakointiin tarkoitettu ulkotila tulee sijoittaa myös siten, että muut vangit ja vankilan henkilökunta voi välttää tupakansavulle altistumisen.

Lausunnonantajan kommentit ehdotuksesta tupakoinnin lopettamisen tukitoimien järjestämisestä

THL katsoi lausunnossaan (THL/5473/4.00.00/2020) ensiarvoisen tärkeänä vankien tupakoinnin lopettamisen tukemisen riittävin keinoin ja resurssein. THL näkeekin erittäin kannatettavana sen, että vangeille tarjotaan säännösperusteinen oikeus Käypä hoito -suosituksen mukaisiin tupakoinnin lopettamisen tukitoimiin, ja että tuen tarve ja kesto arvioidaan jokaiselle tupakoivalle vangille henkilökohtaisesti. Relevanteille toimijoille (Vankiterveydenhuollon yksikkö, Rikosseuraamuslaitos) tulisi taata riittävät resurssit tukitoimien toimeenpanoon, ylläpitoon ja vaikutusten seurantaan. Vankiterveydenhuollon kohdalla tämä tarkoittaa vuositasolla kolmen sairaanhoitajan lisätyöpanosta, yhteensä 150 000 euroa, ja lääkekulujen lisäystä 100 000 eurolla.

Tupakoinnin lopettamisen tukipalveluita tulee tarjota myös vangeille, jotka haluavat jatkaa tupakointia päivittäisen ulkoilun yhteydessä. Tupakoijille, jotka eivät pysty lopettamaan tupakointia tai halua lopettaa sitä, lyhytvaikutteisista nikotiinikorvaushoitovalmisteista tai lääkehoidosta ja neuvonnasta on apua tupakoinnin vähentämisessä. Hoito saattaa myös johtaa lopettamiseen. Koska osa eritoten suljetuissa vankiloissa olevista vangeista tupakoi vähemmän kuin ilman mitään rajoituksia, tulisi vieroitusoireita hoitaa myös vangeilla, jotka eivät halua lopettaa tupakointia.

THL katsoo, että vangeille on tarjottava mahdollisuus parhaaseen mahdolliseen terveyteen. Tämä voidaan toteuttaa esityksen mukaisella tavalla tukemalla aktiivisesti tupakoivia vankeja lopettamaan tupakoinnin ja seuraamalla tarjotun tuen käyttöä ja tehoa.

Ruokolainen Otto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL